

Review of Tourism Administration Journal

Journal home page: www.rotajournal.org

ISSN: 2757-6205

KIRSAL YOKSULLUKLA MÜCADELEDE KIRSAL TURİZM: ŞİRİNCE ÖRNEĞİ

Yusuf ÇUHADAR^a

^a Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Osmaneli Meslek Yüksekokulu, Bilecik, Türkiye (yusuf.cuhadar@bilecik.edu.tr)

MAKALE GEÇMİŞİ

ÖZ

Gönderim Tarihi:

19.04.2024

Kabul Tarihi:

26.06.2024

Anahtar Kelimeler:

Kırsal turizm
Kırsal yoksulluk
Yoksullukla mücadele
Şirince

Kırsal turizm sayesinde kırsalda gelir kaynaklarının çeşitlendirilmesi, istihdam artışı, yeni girişimcilikler olması, kadınların değerinin artması, bölgeler arası gelişim dengesizliklerinin giderilmesi, göçün kısmen ya da tamamen engellenmesi sağlanır. Bu sayede kırsal yoksulluk bir nebze bertaraf edilmiş olur. Bu araştırmanın amacı, İzmir ilinin Selçuk ilçesine bağlı Şirince Köyü'nde gerçekleştirilen kırsal turizm faaliyetlerinin yöre halkının yoksullukla mücadelesi üzerindeki etkilerini ölçmektir. Araştırma bağlamında nitel araştırma deseni olan durum çalışması uygulanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği veri toplama yöntemi olarak tercih edilmiştir. Görüşme soruları literatür incelenerek hazırlanmıştır. Katılımcılarla yüz yüze gerçekleştirilen ve ses kaydetme özelliği olan cihaz vasıtasıyla kaydedilen görüşmeler MAXQDA nitel veri analizi programı aracılığıyla sistematik olarak analiz edilmiştir. Analiz sonucunda yörede gelişen kırsal turizmi faaliyetlerinin Şirince Köyü'nde yaşayan insanların yoksullukla mücadelesinde önemli bir kaldıraç olduğu tespit edilmiştir. Araştırma bulgularına ilişkin öneriler sunulmuştur.

*Sorumlu Yazar: Yusuf ÇUHADAR

E posta: yusuf.cuhadar@bilecik.edu.tr

Önerilen atf

Çuhadar, Y. (2024). Kırsal yoksullukla mücadelede kırsal turizm: Şirince örneği. *Review of Tourism Administration Journal*, 5 (1), 76-88.

Review of Tourism Administration Journal

Journal home page: www.rotajournal.org

ISSN: 2757-6205

RURAL TOURISM IN THE FIGHT AGAINST RURAL POVERTY: THE CASE OF SIRINCE

Yusuf ÇUHADAR^a

^aBilecik Şeyh Edebali University, Osmaneli Vacation School, Bilecik, Türkiye (yusuf.cuhadar@bilecik.edu.tr)

ARTICLE HISTORY

Received:

19.04.2024

Accepted:

26.06.2024

Keywords:

Rural tourism
Rural poverty
Poverty alleviation
Şirince

ABSTRACT

Thanks to rural tourism, diversification of income sources in rural areas, employment increase, new entrepreneurship, increase in the value of women, elimination of development imbalances between regions, and partial or complete prevention of migration are ensured. In this way, rural poverty is eliminated to some extent. The aim of this study is to measure the effects of rural tourism activities carried out in Şirince Village of Selçuk district of Izmir province on the fight against poverty of the local people. In the context of the research, a case study, which is a qualitative research design, was applied. Semi-structured interview technique was preferred as the data collection method. Interview questions were prepared by reviewing the literature. The interviews with the participants, which were conducted face-to-face and recorded by a device with voice recording feature, were systematically analyzed through the MAXQDA qualitative data analysis program. As a result of the analysis, it has been determined that the rural tourism activities developing in the region are an important lever in the fight against poverty of the people living in Şirince Village. Suggestions regarding the research findings are presented.

*Corresponding author: Yusuf ÇUHADAR

E posta: yusuf.cuhadar@bilecik.edu.tr

Suggested citation

Çuhadar, Y. (2024). Kırsal yoksullukla mücadelede kırsal turizm: Şirince örneği. *Review of Tourism Administration Journal*, 5 (1), 76-88.

GİRİŞ

İnsanlık tarihi boyunca karşılaştığı bazı zorluklar ya da sorunlar vardır bunlardan biri de yoksulluk durumudur (Taş & Özcan, 2012). Yoksulluğu bertaraf etmeye ilişkin çalışmalar kapitalizmin ve sanayileşme olgusunun yaygın olarak var olduğu 18. ve 19. yüzyıllarda artış gösterdiği anlaşılmaktadır. Birleşik Krallıkta 19. yüzyılın sonlarına doğru yoksulluk olgusunun ölçülmesi üzerine çalışmalar olmuştur. Yoksulluk ile nasıl mücadele edilebilir konusuna ilişkin çalışmalar ise 21. Yüzyılın diğer yoksulluk konularına nazaran daha ön planda olduğu konular arasında olduğu düşünülmektedir (Çuhadar, 2024). Yoksulluk; “yoksul olma durumu; fakirlik, fukaralık, beş parasızlık, yokluk, yoksuzluk, varyyetsizlik, sefillik, sefalet, fakr, meskenet” olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2005: s.2188). İlerleyen yıllarda yoksulluk kavramı kültürel, ahlaki, siyasi, sosyolojik ve psikolojik boyutları da kapsayacak bir şekilde daha yaygın olarak araştırılmıştır (Şenses, 2006). Kırsal yoksullukta aslında bu kavramla ilişkilendirilir yoksulluğun kırsala inmiş halidir.

Kırsal turizm, bu turizme katılan bireylerin kırsaldaki farklı dokudaki kültürleri, yaşam biçimlerini ve olguları deneyimlemelerini sağlarken ay anda yörede yaşayan kişilerin gelenek, görenek, örf, adet vb. gibi kültürel bağlamdaki olguların sürdürülebilirliğini gerçekleştirir. Aynı zamanda kırsaldaki kişilerin ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel gelişim olarak destekleyen katma değer yaratan turizm türüdür. Kırsal turizm yörede yaşayan insanın geri kalmasını önlemek adına bireylerin temel ihtiyacını karşılama bağlamında onların refah seviyesini yükselterek dengesiz kalkınmanın önüne geçer. Yörede yaşayan insanların ürettikleri ürünün değerinde satılmasını sağlayarak emeğin karşılığının alınmasını sağlar. Böylelikle kırsalda unutulmaya yüz tutulan halk bir nebze daha genel toplum seviyesine gelmiş olur. Kırsalda bu denli gelişmenin, ilerlemenin var olmanın öncülüğü aslında kırsal turizm sayesinde olur. Kırsal yoksullukla mücadelede kırsal turizm öncüdür. Bu araştırmanın amacı, İzmir ilinin Selçuk ilçesine bağlı Şirince Köyü’nde kırsal turizmin yöre halkının yoksullukla mücadelesi üzerindeki etkilerini ölçmektir. Çalışma alanı olarak tercih edilen Şirince köyünün Türkiye Cumhuriyeti’nde kırsal turizm faaliyetlerine öncülük etmesi yönünden önem arz ettiği ve sonuçlar üzerinde geliştirilebilecek önerilerin hem paydaşlara hem de literatüre fayda yaratacağı varsayılmaktadır.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Kırsal Yoksulluk

Yoksulluk olgusu, tarih sürecince bazı toplumlarda farklı tarzlarda ön plana çıksa da önemli problemlerden biri olarak algılanmaktadır. Yoksulluk ve yoksullukla ilgili bilgiler, kitle iletişim araçlarıyla, basın-yayın organlarıyla, kentleşme ve göçle beraber toplumun geneline daha fazla yayılmaya başlanmıştır (Özdoğan, 2010: 97). Yoksulluk, “genellikle yüksek oranda işsizlik, düşük gelir düzeyi, temel geçim kaynağının yetersiz olması, yüksek derecede suç ve hastalık sorunları” olarak tanımlanmaktadır (Bowden, 2005, s. 380). Kırsal yoksulluk, esasında eksik barınma, yeterince beslenememe ve gerektiği kadar sağlıktan yararlanamama durumunda ortaya çıkan bir tepkidir. Kırsal kesimde yaşamını idame ettiren yoksul kesimin yaşam kalitesini ve hayata bakışını etkilemektedir. Yoksulluk incelendiğinde hem kentsel bölgelerde hem de kırsal bölgelerde ortaya çıkmasına rağmen kırsal bölgelerde daha yoğun bir şekilde var olmaktadır (Jaganathan, 1988).

Kırsal yoksulluk denince akla gelen şey kurumlar tarafından açıklanan istatistiki değerler altında elde edilen geliri olan kesim akla gelir. Bu kesim edindiği gelir ile kanaatkâr bir biçimde zor bela yaşamını idame ettiren ve genellikle çiftçilikle uğraşan kişilerden oluşur. Ama istatistiki değerler (yoksulluk ve açlık sınırı) belirli rakamları gösterse de kırsalda yaşayan bireylerin yaşamını idame ettirmesi için gereken rakamın kat be kat altında olduğu bilinmektedir (İlter, 2021). Bu bağlamda kırsalda yaşamını sürdüren kişiler birçok şeyden yoksundurlar. Yoksulluktan kurtulmak bağlamında kırsalda yaşayan kişilerin önlerinde fazla bir seçenek yoktur. Düzensiz, yetersiz ve az bir gelire sahiptirler. Kırsal kesimde yaşamını sürdüren kişilerde barınamama, yetersiz beslenme, sağlık ve eğitim imkanlarından yararlanamama, yeterli giyinme, yeterli ısınma gibi birçok olanaktan yoksun bir şekilde hayatlarını idame ettirirler. Ayrıca teknolojiden, komu hizmetlerinden ve sosya-kültürel faaliyetlerden bir haber

yaşamlarını sürdürürler (Kartal & Demirhan, 2014:142). Kırsal yoksulluk işsizlik, sınırlı ulusal ekonomik büyüme ve gelişme, aile hayatının bozulması ve çocukların ve gençlerin sosyal ve kültürel yoksunluğu dâhil büyük kentsel sorunlara neden olmaktadır. Dolayısıyla bu durum kırsal ve kentsel toplum arasındaki dinamik ancak kusurlu ilişkileri göstermektedir (Burchina & Siff, 1964:399).

Kırsal Turizm

Kırsal turizm olgusunu daha iyi anlayabilmek adına kırsal turizm faaliyetleri için temel coğrafi ortam olması nedeniyle kırsal alan kavramının tanımlanması gerekmektedir. Kırsal alan turizm bağlamında; kent yerleşkelerinden uzakta olan, deniz-kum-güneş turizmi ekseninin yakınlarında olmayan kalabalık olmayan, kırsaldaki örf, adet, gelenek, görenek ve anelerin korunduğu ve sürdürüldüğü kırsal hayatla ilgili aktivitelerin yapıldığı alanlardır (Çeken vd., 2007). Avrupa Birliği'nin yapmış olduğu çalışmalarda kırsal turizm; *“yerel ya da tarımsal değerlerle özdeşleşerek güzel vakit geçirmek gayesinde olan ziyaretçilere, istekleri doğrultusunda yeme, içme, konaklama vb. olanakları sağlayan küçük çaplı işletmelerin çoğunlukta olduğu küçük yerleşkelerde süregelen faaliyetler bütünü”* olarak tanımlanmaktadır (EC, 1999, s.151). Alan yazın incelendiğinde kırsal turizm yerine farklı kaynakların kullanıldığı anlaşılmaktadır. Genellikle kırsal turizm kavramı yerine yayla turizmi, tarım turizmi, dağ turizmi, eko turizmi, çiftlik turizmi ve köy turizmi gibi kavramlar kullanılmaktadır. Bunun sebeplerinden biri, turizm akademik camiasında kırsal turizmin kavramsal çerçevesi bağlamında ortak bir görüşe sahip olunmamasıdır (Akça vd., 2001: 31; Esengün vd., 2002: 100; Uçar vd., 2010: 4; Ongun vd., 2016: 76; Çuhadar, 2019: 3). Bir başka sebebi ise; bu turizm türünün kırsal alanda gerçekleşmesinden dolayıdır. Yani kırsal alanlar sadece kırsal turizmin himayesinde değildir, birçok turizm faaliyetlerinin yapıldığı ve çeşitli turizm türlerinin uygulandığı alanlardır (Soykan, 1999).

Kırsal turizm incelendiğinde kırsal kesimde yaşayan bireylere yeni iş olanakları sağlar ve onlara ek gelir kapısı açar. Kırsal turizm kırsaldaki kadınların değerinin bilinmesine ve aktif iş hayatına katılmasına olanak verir. Bunun yanında bu turizm şekli göçü bir nebze yavaşlatır ya da bitirir. Kırsal halka kültürünü sahiplenme, koruma ve gelecek kuşaklara aktarma imkânı verir (Emekli vd., 2007: 331). Aynı zamanda yerel halkta girişimcilik ruhunu kamçılama ve birliktelik olgusunu ortaya çıkarma gibi olumlu yönde etki eder (Kızılaslan & Ünal, 2014: 47). Kırsal turizm, ziyaretçilerin değişik kültürleri ve yaşam tarzlarını tecrübe etmesine olanak sağlarken, aynı anda yörede yaşamını sürdüren halkın örf ve adetlerini yaşatmasına, sahiplenmesine ve gelecek kuşaklara aktarma imkânı veren, sosyo-kültürel ve ekonomik gelişimine destek sağlayan bir turizm türüdür (Çuhadar & Coşkun, 2022). Lakin şu unutulmamalıdır ki kırsal turizm sadece yöre ekonomisiyle doğru bir entegrasyon olduğu sürece yörede yaşayan halka yarar sağlayabilecek ve beklentileri karşılayabilecektir (Boyacıoğlu, 2014: 84). Doğru yöntemlerle oluşturulan kırsal turizm faaliyetleri turizm anlayışını dönemsellikten kurtarıp on iki aya yayar ve daha sürdürülebilir turizm anlayışını ortaya serer.

İlgili Literatür

İlgili literatür araştırılıp incelendiğinde kırsal alanlardaki yoksulluk olgusu çok eskilere dayanan bir durumdur. Ama bir o kadar da çözüm aramak için yapılan çalışmaların yetersiz kaldığı gözlemlenmiştir. Genel itibari ile kırsal turizm ve kırsal kalkınma konularıyla ilgili çalışmalar mevcuttur. Bunlara ek olarak çok az seviyede kırsal turizm ve yoksul yanlı turizm yaklaşımlarının kaleme alındığı anlaşılmıştır. Kırsal yoksullukla mücadelede kırsal turizm bağlamında da çok az çalışmaya rastlanmıştır. Bunlardan bazıları şöyledir:

Kutukız ve diğerlerine göre (2016) yaptıkları çalışmada kırsal turizm potansiyeli çok olan Türkiye'de kırsal yoksulluğu giderilmesinde kırsal turizm anlayışının ne kadar çok önemli olduğundan bahsetmişlerdir. Çalışmada SWOT analizi yaparak kırsal alanlarda kırsal turizmin önemini ortaya koymuşlar. Yine çalışmada kırsal turizm, kırsal yoksulluk ve bu yoksulluğun ölçülmesini açıklamışlardır. Sonuçları değerlendirildiğinde ise kırsal yoksulluğu ortadan kaldırmada kırsal turizm etkin olabileceğini söylemişlerdir.

Xu ve diğerlerine göre (2018) yaptıkları çalışmada Çin kırsalında turizm girişimciliği yoluyla kadınların yoksulluğunun azaltılmasının çeşitli boyutlarını araştırmışlardır. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemleri uygulanmıştır. Tematik bir analiz aracılığıyla, kırsal kesimdeki kadınların yoksulluğunun turizm girişimciliği yoluyla azaltılmasının beş boyutu belirlenmiştir: fiziksel ve zihinsel sağlık yoksulluğunun azaltılması, kültürel okuryazarlık yoksulluğunun azaltılması, kamu işlerine katılım yoksulluğunun azaltılması, yaşam ortamı yoksulluğunun azaltılması ve öz değer yoksulluğunun azaltılmasıdır. Sonuç olarak kırsaldaki kadınların turizm girişimciliğinde sürdürülebilirliği teşvik edecek, turizm girişimciliği yoluyla insan yoksulluğunun azaltılmasına yönelik önerilen eylemler de sunulmaktadır.

Aylan ve diğerlerine göre (2019) yaptıkları "*kırsal yoksulluğun giderilmesinde kadın girişimciliğinin rolü: lavanta kokulu köy*" isimli çalışmalarında amaç olarak kırsalda yoksulluğu giderip refah artışı sağlamak için kadınların yaptığı girişimcilik unsurlarının ve kırsal turizmin bu manada etkilerini saptamayı düşünmüşlerdir. Bu çalışma Isparta'nın Keçiborlu ilçesine bağlı olan Kuyucak köyünde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış ve yarı yapılandırılmış görüşme tekniği uygulanmıştır. Köyde bulunan kadın girişimcilerle gerçekleştirilen görüşmeler sonrası sonuç olarak kırsal turizm kırsal kalkınmaya etki etmekte olduğunu söylemişlerdir.

Gönül & Aksöz'e (2021) göre yaptıkları "*yoksul yanlı turizm yaklaşımının desteklenmesinde ve kırsal yoksulluğun azaltılmasında kırsal turizmin rolü: eskişehir örneği*" adlı çalışmada amaç olarak kırsal yoksulluktan kurtulmada ya da yoksul yanlısı turizm anlayışına dikkat çekmede kırsal turizmden ne ölçüde fayda alınabileceği konusuna değinmişler. Bu bağlamda literatürden yararlanılarak SWOT analizi ortaya çıkarmışlardır. Sonuç olarak ise çeşitli turizm türlerinin var olduğunu ve bunların kültür turizmi ile entegre bir şekilde arz edilmesini söylemişlerdir.

Wang ve diğerlerine göre (2023) yaptıkları çalışmada az gelişmiş alanların özelliklerine dayanarak, bu makale panel verilerine dayanmaktadır. 2013'ten 2019'a kadar Anhui Eyaletinde 15 az gelişmiş ilçe örneklem olmuştur. Kırsal turizm gelişiminin sürdürülebilirliğini ampirik olarak analiz etmek için eşik modeli kullanılmıştır. Sonuçlar şunu göstermektedir: Kırsal turizm gelişiminin yoksulluk üzerinde doğrusal olmayan pozitif bir etkisi vardır. Kırsal turizmin yüksek düzeyde gelişmesinin yoksulluğun azaltılmasını önemli ölçüde teşvik edebileceği bulunabilir. Kırsal turizmi aktif olarak teşvik edilmesi gerektiğine inanmaktadırlar.

YÖNTEM

Bu araştırmanın amacı, İzmir ilinin Selçuk ilçesine bağlı Şirince Köyü'nde gerçekleştirilen kırsal turizm faaliyetlerinin yöre halkının yoksullukla mücadelesi üzerindeki etkilerini ölçmektir. Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma, "*gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma*" olarak ifade edilmektedir (Creswell, 2013). Durum araştırması bu çalışmanın araştırma deseni olarak belirlenmiştir. Bu çalışmada görüşme yapılacak kişiler yani katılımcılar amaçlı örnekleme yönteminde maksimum çeşitlilik örneklemeyle yapılmıştır. Bu kapsamda Şirince köyünde araştırma konusu ışığında bilgiler sağlamak ve elde edilecek verileri çeşitlendirmek maksadıyla yörede yaşan kesim içinden farklı özellikteki bireylerle yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Görüşme tekniği; araştırmayı yürüten ve kendisine soru sorulan kişilerin aynı yerde aynı ortamda bulunduğu, araştırma gayesi bağlamında araştırma yapan kişinin katılımcıya sorular sorduğu ve katılımcının konu ile ilgili görüşlerini aldığı bir tekniktir (Merriam, 2015). Bu çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniği tercih edilmiştir. Bu teknikte araştırmacı önce de katılımcıya soracağı soruları hazırlar ve görüşme esnasında yöneltir. Görüşme esnasında gidişata göre yeni sorular eklenebilir. Bu çalışmada görüşmeler ses kayıteden bir cihaza aktarılmıştır. Bunun yanında bazı görüşmeler sırasında araştırmacı not tutarak kayıt oluşturmuştur. Görüşme soruları literatürden çıkartılmıştır. Araştırmacı tarafından bizzat yürütülen görüşmelerin tamamı 06.04.2024 – 13.04.2024 tarihleri aralığında yüz yüze yapılmıştır. Görüşmeler ortalama 15-30 dakika sürmüştür ve katılımcıların

izin verdiği zamanlarda ve yerlerde yapılmıştır. Nitel araştırmalarda veri toplama aşamasında bilgiler tekrarlamaya başladığında görüşmeler sonlandırılabilir. Çünkü veri doygunluğuna ulaşılmıştır. Bu durum örneklem sayısını belirlemede de dikkate alınabilir (Yıldırım & Şimşek, 2016; Creswell, 2020).

Yapılan bu çalışmada görüşme gerçekleştirilen kişilerin kişisel verilerini korumak amacıyla isimleri paylaşılmamıştır. Bireylerin isimleri yerine kod verilmiştir. Bu kodlar; K1'den K15'e kadar devam etmektedir. Bulgulardaki yapılan alıntılar bu kodlamaya göre yapılmıştır. Bu sözü geçen bireylerin demografik bilgileri tablo 1 de detaylandırılmıştır.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Bilgileri

KATILIMCI	MESLEĞİ	CİNSİYETİ	YAŞ	EĞİTİM DURUMU	MEDENİ DURUMU
K1	Devlet Memuru	Erkek	42	Lisans	Evli
K2	Öğrenci	Kadın	20	Lise	Bekâr
K3	İşçi	Erkek	47	Lise	Evli
K4	Esnaf	Erkek	56	Lise	Evli
K5	Kamu	Erkek	51	Lisans	Evli
K6	Çiftçi	Kadın	48	İlkokul	Evli
K7	Esnaf	Erkek	45	Lise	Evli
K8	Emekli	Erkek	59	Yüksekokul	Evli
K9	Çiftçi	Erkek	51	Ortaokul	Evli
K10	Çiftçi	Erkek	51	Ortaokul	Evli
K11	Emekli	Erkek	57	Ön Lisans	Evli
K12	İşçi	Erkek	51	İlkokul	Evli
K13	İşçi	Erkek	29	Lisans	Bekâr
K14	Esnaf	Kadın	42	Ön lisans	Bekâr
K15	Esnaf	Erkek	38	Ortaokul	Evli

Bu çalışmada, tümevarımsal analiz anlayışı veri analizinde kullanılmıştır. Bu anlayışta veri türünde olan kategoriler, temalar ve örüntüler meydana getirilerek yapılmaktadır (Creswell, 2013). Sonrasında ise içerik analizi tekniği elde edilen verilerin değerlendirilmesi için kullanılmıştır. Bu analizi yapmada temel gaye elde edilen verileri anlamlandırabilecek ilişki ve kavrama ulaşabilmektir (Yıldırım & Şimşek, 2016: 227). Bu anlatılanlar ışığında bu çalışmada benzerlik gösteren veriler belli bir tema ve kavram odağında bir araya getirilmiştir. Sonrasında da anlaşılır biçimde yorumlamak için ana tema ve alt temalar oluşturulmuştur. Bu manada olgu kapsamlı ve tüm manasıyla ele alınmış olmuştur. Araştırmacı bu kapsamda elde ettiği ses kayıtlarını ve tuttuğu notları deşifre ederek bir dosya olarak bilgisayar ortamına aktarmıştır. Bu dosya birkaç kez okunmuş ve ilgili literatür taranmış "Maxqda 2024" nitel veri analiz programı aracılığıyla kod şeması yapılmıştır.

BULGULAR

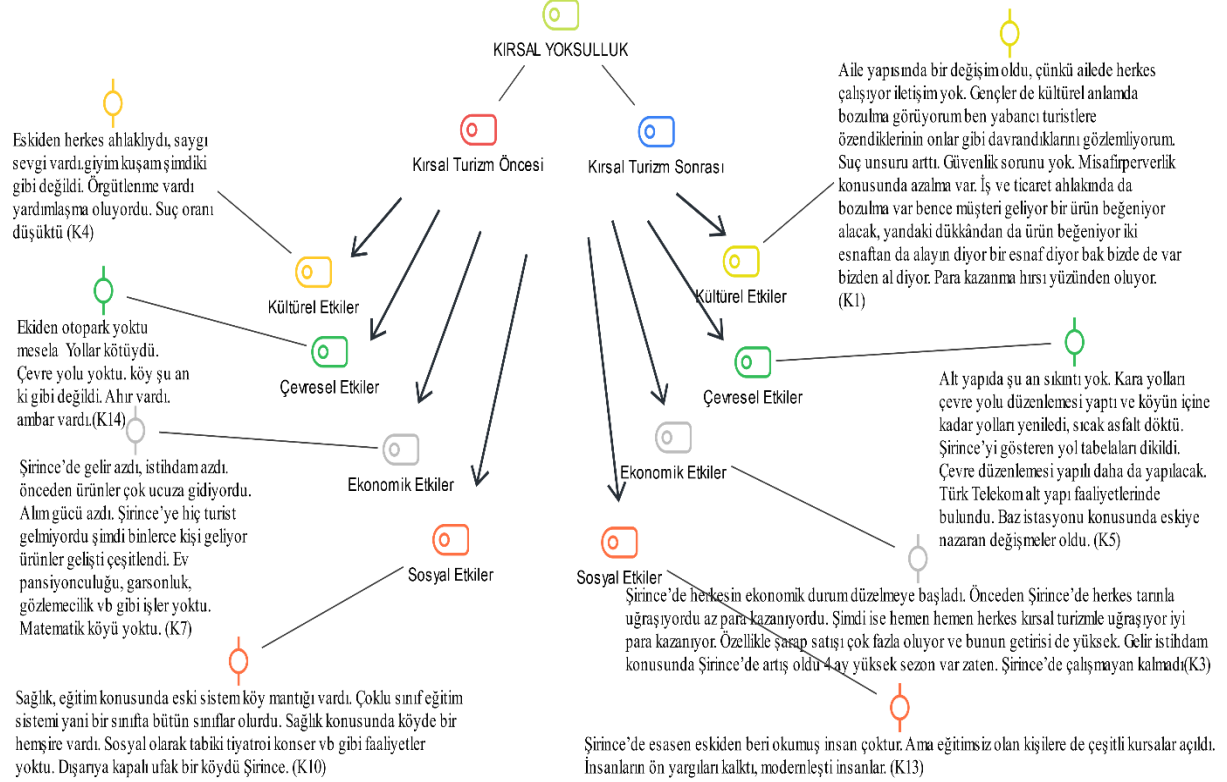
Şirince köyünde gerçekleştirilen görüşmelerden elde edilen verilerden ve içerik analizi yapılarak oluşturulan betimsel bulguları meydana getirebilmek adına kelime bulutu ve kod-alt kod-bölümler modeli kullanılmıştır.

Ana Temalara ve Alt Temalara İlişkin Açıklamalar

Gerçekleştirilen görüşmeler sonucu oluşturulan veriler işlenerek "Maxqda Analytics Pro 2024" programına aktarılmıştır. Program vasıtasıyla ana tema, alt tema ve açık-kapalı kod sistemi elde edilmiştir. Yani kodlamalar sahadan elde edilen veriler ve literatür sayesinde oluşturulmuştur.

İlgili programda alt bölümlerin kodlama sıklığını tespit etmek adına Kod-alt kod-bölümler modeli kullanılmıştır. Katılımcıların alt temalara ilişkin görüşlerine de bu program sayesinde oluşturulmuştur. Şirince’de kırsal turizmin faaliyetleri gelişme göstermesi ile birlikte oluşan kültürel, çevresel, ekonomik ve sosyal etkilere yönelik görüşme gerçekleştirilen kişilerin söylemlerinin dağılımını gösteren kod-alt kod bölümler modeli Şekil 2’de gösterilmiştir.

Şekil 3. İlgili Katılımcı Görüşlerinin Dağılımını Gösteren Kod-Alt Kod-Bölümleri Modeli

Şekil 3’te görüldüğü üzere; kırsal yoksullukla mücadele bağlamında kırsal turizm öncesi ve kırsal turizm sonrası ana temasına ait kültürel etkiler, çevresel etkiler, ekonomik etkiler ve sosyal etkilere yönelik kodlamalar gösterilmiştir. Bu alt temalara ilişkin açıklamalar ve katılımcı görüşleri aşağıda değerlendirilmiştir.

Kültürel Etkiler

Kırsal turizm öncesi ve kırsal turizm sonrası ana temasına ait kültürel etkiler alt teması bağlamında katılımcı görüşlerinde bir birlik yoktur. Bazı katılımcılar bu gelişmeleri olumlu bazı katılımcılar ise olumsuz olarak değerlendirmiştir. Genel itibarı ile olumlu konuşan katılımcılar fazladır. Bazı katılımcı görüşleri şöyledir. Katılımcılardan (K9) “günümüzde gençlerde bir turiste özentilik var bence, onlar gibi giyinmeye başladılar. Bence bozulma var. Kadınlar iş hayatına girdi onlarda da bir değişim var şimdi gerçeği söylemek gerekirse. Kadınlar eskiden bu kadar alışveriş yapmazlardı şimdi hep lüks şeyler alıyorlar. Örgütlenme, dayanışma, birlik beraberlik bence yok hatta hep ayrışma var. Ben daha fazla para kazanayım derdindeler.” diye görüş bildirmiştir. Bunlara ek olarak başka bir katılımcı ise (K15) “Misafirperverlikte ciddi bir şekilde azalma var.” olarak beyanda bulunmuştur. Olumlu görüş beyan eden katılımcılar şöyledir: Katılımcılardan (K12) “Şirince’de hırsızlık vakası pek olmaz turizmle de bu olay değişmedi. Suç oranı eskiye nazaran artmadı daha da azaldı bence. Çünkü turizm ile beraber çok önlem alındı zamanla burada. Zaten kamera taktılar çoğu yere. Ayrıca kolluk kuvvetleri hep burada oluyor. Gençlerde bir ahlak bozukluğu ben görmedim. Kadınlarımız bizim için eski yeni her zaman önemliydi şimdide önemli bir saygı, sevgide değişim olmadı bence.” diye belirtti. Katılımcılardan (K13) söylenenden farklı olarak “Misafirperverlik bence bitmedi. Kültürel anlamda herhangi bir bozulma olduğunu ben şahsen düşünmüyorum, çünkü hala geleneklerimizi yerine getiriyoruz.” diye

görüşünü bildirdi. Katılımcılardan (K11) ise söylenenlere ek olarak; “Gençler olumlu yönde modernleşti. dedi. Katılımcılardan (K2) “kadının iş hayatına girmesi ailede olumlu etki yarattı hane halkının geliri arttı.” Böyle durum olduğunu söyledi. Genel anlamda katılımcı görüşleri incelendiğinde kırsal turizm yörede gelişmesiyle ufak tefek aile yapısında bozulmalar olsa da genel anlamda eskiye nazaran olumlu gelişmeler olmuştur.

Çevresel Etkiler

Kırsal turizm öncesi ve kırsal turizm sonrası ana temasına ait çevresel etkiler alt teması bağlamında katılımcı görüşlerinde bir birlik vardır. Katılımcılardan (K9), “Şirince’de doğal çevre üzerinde kötü bir şey olmadı. Aksine eskiye nazaran köy iyice güzelleşti, modernleşti.” diye görüş bildirdi. Katılımcılardan (K10) ise “Betonlaşma ya da çarpık kentleşme dediğimiz olay olmadı. Çevreyi korumaya çalışıyoruz biz ama gelen kişiler pek korumuyor.” Bunlara değindi. Ek olarak (K13), “Şirince’de betonlaşma ya da yeni yapı yapmak yasak olduğu için böyle bir kirlenme olmadı.” söyledi. Katılımcılardan (K1), “Mesela Şirince’de eskiden sıcak asfalt yoktu şimdi yapıldı ve çevre yolu yapıldı.” beyanda bulunmuştur. Katılımcılardan (K2), “İnternet altyapısını yenilediler, baz istasyonu diktiler. Yollar genişlemese de asfalt yenilendi. Tabelalar dikildi.” diye görüşünü bildirdi. Katılımcıların görüşlerine ek olarak katılımcılardan (K3) “Matematik köyü yapıldı, kutsal yerler elden geçti, sokaklar ve evler güzelleşti.” diye söylemde bulunmuştur. Katılımcı görüşleri genel anlamda irdelendiğinde Şirince’de kırsal turizm gelişmesiyle yörede yaşayan insanlarda çevreyi koruma bilinci gelişmiştir. Turistlerin çevreyi bozduğu kanısı hakimdir. Turizmin yörede gelişmesiyle de köyde altyapı ve üst yapıda olumlu yönde değişimler olmuştur.

Ekonomik Etkiler

Kırsal turizm öncesi ve kırsal turizm sonrası ana temasına ait ekonomik etkiler alt teması bağlamında katılımcı görüşlerinde bir birlik vardır. Katılımcıların tamamı ekonomik yönde Şirince’de yaşayan insanların olumlu yönde etkilendiğini söylemektedirler. Katılımcı görüşlerinden bazıları şöyledir: katılımcılardan (K8) “Tabi ki en önemli olumlu gelişme ekonomik yönden yaşandı. Şirince’de yaşayan olsun civar yerlerde olsun herkes bu turizm olayından bir şekilde ekonomik katkı sağladı. Şarap almak için gelen çok fazla insan var. Evlerde traktör araba iki tane olmaya başladı yine civar yerleşkelerden daire alanlar baya var. Turizm sayesinde günlük köye milyonların girdiği söyleniyor. Eskiden bizim köyden dışarıya gündelik çalışmak için ya da amelelik için civar köylere çalışmaya giderlerdi iş yoktu şimdi ise biz dışardan işçi alıyoruz. Alım gücü ciddi oranda arttı. Ürünler eskiden gerçek değerinden satılmıyordu şimdi satılıyor. İşçilik te zordu işlemesi şimdi ürettiğimizi işliyoruz daha fazla fiyata satıyoruz. Pazarlama problemi de yok. Ürün kalitesi zamanla arttı ve çeşitlendi. Köy pansiyonculuğu gelişti herkesin bir işyeri oldu. Önceden Şirince’de iş yoktu çok gariban bir köydük şimdi ise kırsal turizm ile herkes bir yaz çalışıyor bir kış yetecek parayı kazanıyor. Önceden buralara fazla yatırım yoktu şarap evleri, Matematik Köyü ve Tiyatro Medresesi yoktu şimdi yatırım çok var. Kiliselerde restorasyonda oldu iyice güzelleşti.” diye görüşünü beyan etmiştir. Diğer katılımcılarda hemen hemen aynı beyanda bulunmuştur. Bunlara ek olarak (K3) “Enflasyonist etki olumlu yönde oldu herhangi bir yapının, tarlaların, evlerin fiyatı arttı.” diye söylemiştir. Son olarak katılımcılardan (K5) “Yeni meslekler konusunda eskiye göre çok gelişme var. Eskiden buradaki halk çiftçilik, hayvancılık ile uğraşıyordu. Şu an ise işletmecilik, şarap mamullerinin pazarlanması, pansiyonculuk, şarap mamulleri dağıtıcılığı, butik otel işletmeciliği, restoran işletmeciliği, bu işletmelerde çalışan aşçı, temizlik personeli, satış elemanı vb. gibi bir sürü iş kolu oluştu.” dedi.

Sosyal Etkiler

Kırsal turizm öncesi ve kırsal turizm sonrası ana temasına ait sosyal etkiler alt teması bağlamında katılımcı görüşlerinde bir birlik vardır. Katılımcılardan (K3) “Kadınların eskiden içine kapanıktı yabancılarla konuşmazdı keza gençlerde öyle. Şimdi ise herkes herkesle konuşuyor. Gençler turistlerle konuştuğunda kendine güvenleri geldi. Çocuklar eskiden etkili bir şekilde konuşamıyordu, hakkını arayamıyordu ama şimdi olay değişti kendini savunabiliyor, derdini anlatabiliyor. Ayrıca Matematik köyü yapıldı, kutsal yerler elden geçti, sokaklar ve evler güzelleşti.” diye söylemde bulunmuştur. Yine bir başka katılımcı (K4) “Yöredeki insanların ufku genişledi, dünyaya bakış açısı genişledi.” dedi. Başka açıdan katılımcılardan (K5) “Sosyal manada gelişme gösterdi mi köy bence gösterdi. Önceden Şirince’de etkinlik, şenlik, konser vb gibi faaliyet

yoktu şu anda var ve her geçen sene bu konuda çeşitli kamu kurumları, dernekler ve özel kuruluşlar faaliyetleri arttırma çabasında. İnsanlar eve kapanıktı şu anda gayet konuşkan, girişken farklı kültürden farklı insanlarla tanışıp kaynaşiyor, sosyalleşiyor. Tabi bunların hepsi kırsal turizm sayesinde oldu. Ayrıca kaymakamlık, özel idare ve çeşitli kurumlar aracılığıyla halka eğitimler verdik vizyonlarımızı geliştirdiğimizi düşünüyorum.” söylemde bulundu. Katılımcılardan (K7) “turistlerle etkileşim oldu herkes kendini geliştirdi. İnsanlar konuşmayı anlaşılmayı öğrendi. Eğitim aldı sertifika aldı burada herkes. Özellikle bayanlar turistlerle konuşarak kendini geliştirdi. Yaşlı teyzeler bile satış yapıyor, herkesle konuşuyor sosyal anlamda onlar çok etkilendi. Sosyal açıdan eskiden dışarda yemek yeme kültürü yoktu şimdi var. Eskiden devlet hastanesine gidiyordu şimdi herkes özel hastaneye gidiyor daha iyi olanaklara sahip oldu.” kendini bu sözlerle ifade etti. Katılımcılarda (K8) “Şirince’de kadınlar kendi arasında tur düzenleyip tatile gidiyorlar. Kadınlar iş hayatına girdiğinden beri ekonomik bağımsızlığını kazandı toplanıp aktivite yapıyorlar sosyal anlamda çok geliştiler. Akşam buradaki köylüler cıvar restoranlara gidiyor. Herkes dışardan yemek söylüyor eskiden böyle değildi. Ayrıca sağlık anlamında burada devlet hastanesine giden yok herkes özele gidiyor. Burada insanlar turistlerden etkilendi sosyal olarak kendini geliştirdi turistlerden ben çok duyuyorum çok kibar diyorlar bizim için.” diye görüşünü beyan etti.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Kırsal yoksulluğu gidermede kırsal turizm temel araçtır. Kırsal yoksulluğu gidermedeki başarı kırsal turizmin önemini gösterir. Her şeyden önce kırsal turizm kırsalda yaşamını idame ettirenler için ek gelir ve istihdam kapısıdır. Bir kırsal alanın turistik ürünlerinin oluşması için o yöreye turist akımı olması gerekir. Bilhassa yoksulluğun belirgin olarak hissedildiği az gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelerde kırsal turizmin arz potansiyeli etkin bir şekilde kullanılmak zorundadır. Çünkü kırsal turizm kırsal yoksulluğun giderilmesinde öncüdür. Genel itibari ili kırsalda geçimini özellikle çiftçilikle sağlayan bireylerin asıl uğraşlarını terk etmeden, herhangi bir bozulmaya (kültürel, sosyal, ahlaki) uğramadan kırsal turizm potansiyelini en iyi bir şekilde kullanması gerekmektedir.

Şirince köyü günümüzde kendine has mimarı yapısı, doğal ve kültürel çekicileriyle dünyada markalaşmış bir turistik köydür. Özellikle 2012 de kıyamet haberlerinde ayakta duracak köy olarak anılarak ünü dünya geneline yayılmıştır. Bunlara ek olarak yıllar içinde Şirince’de farklı türde alternatif turizm (agro turizm, kültür turizmi, şarap turizmi, kırsal turizm) çeşitlerinin yapılması turistik çekiciliğinin artmasını ve yörede turizm faaliyetlerinin gelişme göstermesini sağlamıştır. Ziyaretçi sayıları incelendiğinde günde binlerce yılda ise iki milyona yakın turist Şirince’yi ziyaret etmektedir. Buradaki yaklaşık 30 yıllık kırsal turizm faaliyetleri göz önüne alındığında; Şirince’ye ve yöredeki halka birçok etki yaptığı söylenebilir. Bu etkiler kırsal turizm öncesi ve sonrası; sosyal, kültürel, ekonomik ve çevresel olarak ayrılabilir. Bir hayli olumlu etki olabileceği gibi olumsuz etkileri de göz ardı etmemek gerekir.

Araştırmanın amacı doğrultusunda nitel araştırma süreci takip edilerek çalışma yürütülmüştür. Şirince köyünde yürütülen kırsal turizm faaliyetlerinin yöre halkının yoksullukla mücadelesi üzerindeki etkileri incelenmiştir. Görüşmelerden elde edilen bilgiler doğrultusunda oluşturulan alt temaların çoğunda olumlu yönde değişim olduğu tespit edilmiştir. Bu olumlu etkiler ekonomik değişim bağlamında gelir artışı, istidam olanaklarının artması, yeni iş ve çalışma olanaklarının oluşması, alım gücünün artması yöresel ürünlerin fiyatlarının artması, ürün çeşitliliği ve pazarlama-satış olanaklarının artması olarak sıralanmaktadır. Sosyal değişim bağlamında kültürel etkileşim, insanların bakış açısının değişimi, sosyal olanak artışı vb. gibi olayların olması. Çevresel değişim kapsamında çevreyi temiz tutma bilinci, alt yapı-üst yapıda değişimdir. Son olarak kültürel değişim bağlamında ise kültürün korunması, örgütlenme ve iş birliği, suç ve güvenlik, aile ve toplum yapısında değişim olduğu söylenebilir.

İzmir ilinin Selçuk ilçesine bağlı Şirince Köyü’nde gerçekleştirilen kırsal turizm faaliyetlerinin yöre halkının yoksullukla mücadelesi üzerindeki etkilerini ölçmek ve bu sayede kalkınmalarını sağlamak maksadıyla, görüşmeden çıkartılan bulgulara dayalı öneriler aşağıda sıralanmıştır:

- Yapılan araştırma ve gözlemler sonucu köyün başlıca sorunları arasında yolların dar oluşu, elektrik kesintisi ve otopark sorunu olduğu anlaşılmaktadır. Bu sorunlar kısa vadede çözüme kavuşturulmasa da uzun vadede bunlarla alakalı çalışmalar yapılması gereklilik arz etmektedir.
- Şirince ve civarında doğa yürüyüşü, ata binme, bisiklet binme, ATV sporu yapma vb. gibi kırsal aktiviteler için alanların ya da yolların oluşturulması, yine bu bağlamda kamp ve karavan alanları oluşturulması gerekmektedir.
- Şirince’de dernek, kooperatif veya halkın dayanışma ve iş birliği içinde olacağı kayda değer bir kuruluş tespit edilmemiştir. Çeşitli dernek veya kırsal örgütler kurulup iş birliği ve dayanışma sağlanmalı, ürünler için standartlar geliştirilmeli ve sabit satış fiyatları belirlenmelidir. Böylelikle satın alma eğiliminde olan ziyaretçilerin kafası karışmaz, kandırılma hissiyatına kapılmazlar. Ayrıca ürünlerini satmaya çalışan yerel halk arasında da fiyat farklılığından dolayı tartışma ya da olumsuz davranışlar gelişmez.
- Her ne kadar yöre çoğu insan tarafından bilinse de tekrar tutundurma faaliyetleri yapılmalıdır. Yörede seçilmiş kişilerin ulusal ve uluslararası fuarlara katılması sağlanmalıdır. Yörede konser, festival, panayır vb. gibi etkinlikler düzenlenmelidir.
- Şirince’de yaşamını sürdüren bireylere çeşitli kuruluşlar vasıtasıyla birçok eğitim verildiği bilinmektedir. Bu eğitimlerin zamanla tekrarlanması, sadece teorik değil uygulamalı olarak da yapılması gerekmektedir. Bu eğitimlere ek olarak başlangıç seviyesi dil kursu, e-ticaret, web tasarım kursları verilmelidir.
- Çeşitli hibe, mikro krediler ve desteklerle yerel halkın girişimcilik ruhu canlandırılmalıdır.

Bu araştırma İzmir İli Selçuk İlçesi’ne bağlı Şirince Köyü’nü kapsamaktadır. Türkiye’de birçok kırsal yöre vardır ve her birinin kendine has özelliği vardır. Bu özellikler farklı türde olduğu için birbirleriyle kıyaslamaya gidilmez. Ama Şirince köyü kırsal yoksullukla mücadele konusunda olumlu etkilerin kavranması kapsamında önem arz etmektedir. Çıkan sonuçlar bağlamında da örnek teşkil etmektedir. Bu çalışmanın ileride yapılması muhtemel çalışmalar için bir fikir vermesi ya da ışık oluşturmaya ümit edilmektedir. Bu bağlamda olası araştırmalar için önerilerde bulunulmuştur:

- Araştırmanın yalnızca Şirince’de yapılması araştırmanın kısıtları arasında yer almaktadır. Bu kapsamda gelecekte yapılacak çalışmalarda, örneklem genişletilip civar yerleşkelerde özellikle kırsal turizm faaliyetleri yapan köyleri örnekleme dâhil ederek karşılaştırmalı çalışma ya da çalışmalar yapılabilir.
- Gelecekte yapılacak çalışmalar için araştırmacılara sadece nicel yöntemle ya da hem nitel yöntem hem de nicel yöntemle bir başka deyişle karma yöntemle çalışma ya da çalışmalar yapılması mümkündür.

KAYNAKÇA

- Akça, H., Esengün, K., ve Sayılı, M., (2001). Kırsal Alanların Kalkındırılmasında Kırsal Turizmin Rolü, *Standart Dergisi*, Şubat, Ankara, 40, 29-35.
- Aylan, F. K., Sarı Gök, H. & Şalvarcı, S. (2019). Kırsal Yoksulluğun Giderilmesinde Kadın Girişimciliğin Rolü: Lavanta Kokulu Köy Örneği. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 7(2), 1271-1289.
- Burchinal, L., & Siff, H. (1964). Rural Poverty. *Journal of Marriage and Family*, 26(4), 399-405.
- Boyacıoğlu, E., Z., (2014). Kırsal Turizmde Kadın Girişimciliği: Edirne Örneği, *International Journal of Social and Sciences*, 4(2), 82-90.
- Bowden, J. (2005). Pro-poor Tourism and the Chinese Experience. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 10(4), 379-398.

- Çeken, H., Karadağ, L. ve Dalgın, T. (2007). Kırsal Kalkınmada Yeni Bir Yaklaşım Kırsal Turizm ve Türkiye'ye Yönelik Teorik Bir Çalışma. *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 7 (1), 1-14.
- Creswell, J. W. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. (Çev: M. B. Demir) Ankara: Siyasal Kitapevi.
- Creswell J.W. (2020). *Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Çuhadar, Y. (2019). SWOT Analizi ile Osmaniye İlçesi'nin Kırsal Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(4), 1-10.
- Çuhadar, Y. (2024). Yoksul Yanlısı Turizm Bağlamında Yapılan Çalışmaların Bibliyometrik Analizi: Web of Science Örneği. *Turizm ve Gastronomi Çalışmaları Dergisi*, 12 (1), 204-226.
- Çuhadar, Y. & Coşkun, İ. O. (2022). Kırsal turizm faaliyetlerinin yöre halkının ekonomik refahına etkisi. *Journal of Gastronomy, Hospitality and Travel*, 5(2), 799- 818
- Emekli, G., Südaş, İ., ve Soykan, F., (2007). Göç, Kırsal Kalkınma-Kırsal Turizm ve Türkiye. 38. *Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi 10-15 Eylül 2007 Ankara, Türkiye*
- Esengün, K., Akça, H., ve Sayılı, M., (2002). Dağlık ve Ormanlık Alanlarda Kırsal Turizm Faaliyeti ve Sürdürülebilir Kırsal Kalkınma, *I. Ulusal Ormanlık Kooperatifleri Sempozyumu*, 22-23 Mart, Kastamonu, 97-102.
- European Commission (EC) (1999), *Towards Quality Rural Tourism*, Enterprise Directorate General, Brussels: Tourism Unit.
- Gönül, Ç., & Aksöz, E. O. (2021). Yoksul Yanlı Turizm Yaklaşımının Desteklenmesinde ve Kırsal Yoksulluğun Azaltılmasında Kırsal Turizmin Rolü: Eskişehir Örneği. *Journal of Tourism & Gastronomy Studies*, 9(1), 488-510.
- İlter, M. S. (2021). Kırsal Turizmle Kırsal Kalkınmanın Kırsal Yoksulluğu Azaltmadaki Etkisi: Yatağan Örneği. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 10(28), 480-507.
- Jaganathan, N. (1988). *A Study of Rural Poverty in Andimadam Panchayat Union*. Doctoral Dissertation. University of Madras.
- Kartal, N., & Demirhan, Y. (2014). Türkiye'de Kentsel Yoksulluğun Kırsal Nedenleri ve Çözüm Önerileri Üzerine. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 15(2), 135-154.
- Kızılaslan, N., ve Ünal, T., (2014). Tokat İlının Ekoturizm/Kırsal Turizm Potansiyeli ve SWOT Analizi, *Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi*, Sayı: 9, 45-61.
- Kutukız, D., Uslu, A., Öztürk, B., Özdek, E., & Derinkök, A. E. (2016). Kırsal yoksulluğun giderilmesinde kırsal turizmin yeri ve bir uygulama. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 9(47), 899-908
- Merriam, S. B. (2015). *Nitel Araştırma: Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Ongun, U., Gövdere, B. ve Çiçek U. (2016). Yeşilova'nın Kırsal Turizm Potansiyelinin Swot Analizi ile Değerlendirilmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 7 (16), 75-88.
- Özdoğan, Fatih. (2010). Yoksulluk Kültürü Yaklaşımı Üzerine Bir Değerlendirme. *Yardım ve Dayanışma Dergisi*, 1(1), 97-114.
- Soykan, F., (1999). Doğal Çevre Kırsal Kültürle Bütünleşen Bir Turizm Türü: Kırsal Turizm, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, Yıl: 10, Türkçe, Mart-Haziran, 67-75.
- Şenses, Fikret, (2006), *Küreselleşmenin Öteki Yüzü Yoksulluk*, İletişim Yayınları, İstanbul

- Taş, H.Y. & Özcan, S. (2012). Türkiye’de ve Dünya’da yoksulluk üzerine bir araştırma. *International Conference On Eurasian Economies, Session 3D: Büyüme ve Gelişme III*, ss: 423-430.
- Türk Dil Kurumu [TDK] (2005), *Türkçe Sözlük*, 10. Baskı, Akşam Sanat Okulu Matbaası, Ankara
- Uçar, M., Çeken, H., ve Ökten, Ş., (2010). *Kırsal Turizm ve Kırsal Kalkınma: Fethiye Örneği*, Detay Yayıncılık
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Xu, H., Wang, C., Wu, J., Liang, Y., Jiao, Y., & Nazneen, S. (2018). Human poverty alleviation through rural women’s tourism entrepreneurship. *Journal of China Tourism Research*, 14(4), 445-460.
- Wang, F., Du, L., Tian, M., Liu, Y., & Zhang, Y. (2023). Sustainability of rural tourism in poverty reduction: Evidence from panel data of 15 underdeveloped counties in Anhui Province, China. *Plos one*, 18(3), e0283048.